

AZ EGYÜTT NÍVÓDÍJASAI

ORTUTAY PÉTER

A kárpátaljai magyar irodalom barátai, bár régóta ismerhetik a nevet, nem szokták Ortutay Pétert az ismertebb alkotók közt számon tartani. Műveivel – főként a '60-80-as években Ungváron játszódó novelláival – az *Együtt* folyóirat oldalain találkozhatott az olvasó, de a tájékozottabbak már tudhattak kisebb magyarországi kiadóknál megjelent novellásköteteiről és az igazán neves amerikai író, Francis Scott Fitzgerald műveiből készült fordításairól. Nos, a továbbiakban ezt az olvasói véleményt szeretném módosítani, és Ortutay Pétert elhelyezni a kárpátaljai magyar irodalom értékteremtői közösségében.

Ha jól emlékszem, lapunknak küldött első írása a *Meghívás beszélgetésre* című novellája volt. A cím értelmezése a magyarországi olvasó számára kissé nehézkes lehet, ezért emlékeztetőül elmondom, hogy a szovjet társadalom mindig éber vezetői úgynevezett beszélgetésre hívták azokat az állampolgárokat, akik megszokott státuszukhoz képest valamilyen előrelépésre készültek. Így az egyetemi felvételire készülő diák, a középvezetőnek jelentkező káder, s miután már lehetséges volt, az állampolgárság-váltásra készülő személy is „beszélgetésre” kapott hivatalos meghívást. Olyan lehetett ez, mint egy állásinterjú, csak az ő esetükben nem a szakmai szempontok domináltak, hanem a politikai megbízhatóság. A novella hőse fiatal, csinos diplomás hölgy, aki, miután szerelemből kötött házasságot egy magyar fiatalemberrel, útlevélkérelmet nyújtott be a helyileg illetékes belügyi szerveknél. Az élete ettől kezdve egy valóságos bürokráciai vesszőfutásban kiteljesedő, és egy kéjsóvár rendőrtábornok kanapéján végződő dráma. A történetnek a szerző által rögzített részletei abszolút pontosak, hitelesek, mintha csak más szereposztásban maga az író is végigjárta volna ezt a tortúrát.

Feltétlenül meg kell említenem *A Szpárták hősei* című, műfajilag kissé nehezen meghatározható munkáját, amelyet markáns kortörténeti jellegénél fogva én kisregényként is el tudok fogadni. Ez a mű elmondja, hogy Ungvár és a környék szegény származású, de a futball szeretetében összekovácsolódott tehetséges magyar, ruszin, sváb fiataljaiból miként formálódik örökké jókedvvel játszó, a Kijevei Dinamót is leiskolázó futballcsapat. Legkiemel-

kedőbb közöttük Szabó József, azaz Jotya, akit Ortutay futballzseniként emleget, és aki tehetsége révén a Kijevi Dinamó, a szovjet bajnokcsapat hallatlanul népszerű középcsatára volt jó tíz éven át. Az olvasót ebben a műben az író széleskörű és mély tárgyismerete mellett a leírtakhoz fűződő személyes hozzáállása és csakis erre az alkalomra létrehozott érzéketes és hiteles stílusa nyűgözi le. Azt érezzük, hogy ezt a történetet csakis így, ebben a formában teremthette maga az Isten.

Ha végezetül azt állítom, hogy amit Ortutay Péter megírt, azt nem írhatta volna meg jobban senki más, ezzel azt is megerősítem, hogy az Együtt Nívódíjjal elismert szerzőnk alkotásai a kárpátaljai magyar kultúrát teszik gazdagabbá akkor is, ha Péter több évtizede távol él az őt felnevelő szülőföldjétől. Íme a példa: a kárpátaljai Kishazát így is lehet – méghozzá példaadóan – szeretni.

SZ. KÁRPÁTHY KATA

Ha a kárpátaljai magyar irodalom utánpótlásáról esik szó, két körülményről mindenképpen érdemes szólni. Az egyik folyóiratunk, az *Együtt*, amely több mint húsz éve szolgálja és ösztönzi további fejlődésre a kishazai magyar kultúrát. A másik az alapításának 30. évébe fordult II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, ahol a fiatalok a minőségi tudás mellett gyakran az irodalmi alkotásra is kedvet kaphatnak. Innen érkezett hozzánk második kitüntetettünk, Sz. Kárpáthy Kata is.

Kétségtelen, hogy amikor a Kárpátalja.ma című népszerű hírportál munkatársaként megkapta a lehetőséget íráskészsége fejlesztésére, azt igyekezett is kihasználni. Azt a szellemi többletet azonban, amely az újságírástól a szépirodalom művelése felé mozdította el, sajátos világfelfogásának és magával hozott tehetségének köszönheti.

Kezdetben figyelmet és nyilvánosságot érdemlő kisprózákkal jelentkezett a lapnál. A felvillantott élethelyzetek – legyen szó barátságról, családról, szerelemről – mindig az emberi megértés és helytállás nevében fogalmaznak meg fontos tanulságokat, s ezekben az olvasó gyakorta magára ismer.

Több kárpátaljai pályatársához hasonlóan Sz. Kárpáthy Kata is képzést kapott a budapesti Előretolt Helyörség Íróakadémián. Ekkortájt, 2022-ben látott napvilágot *Intézetisek* című, a beregszászi fél-, illetve teljesen árva gyerekeket nevelő internátus kamaszkorú növendékeit bemutató terjedel-

mesebb novellája. Fiatal hősei a nevelőtanári szigorúság ellenére a maguk életét szeretnék élni akkor is, ha ennek egyetlen lehetséges módja a bűnözés. A novella szerzői teljesítménye a hiteles ábrázolás mellett kis hőseinek szociografikus pontosságú jellemzésében domborodik ki igazán.

Kata mostanában műfajt váltott, és nagyobb lélegzetű prózaversekkel jelentkezik úgy az *Együttben*, mint más anyaországi fórumokon. A felvidéki Helyőrség ma közölte nemrég *Töréspont* című döbbenetes hatású versnovelláját. Az írásból tragikus kép tárul elénk. Dokumentáljuk nyugodtan, hogy az ukrajnai háború a szerelmi kapcsolatokat is felszámolja, a gyöngédebb emberi érzéseket megsemmisíti. A szerelem azonban egy szikrából is képes újraéledni, ezért bizakodhatunk az élet diadalában, a háború végében. Az olvasó, az istenadta, ennek ellenére porba sújtva érzi magát.

Kedves Kata, az Együtt Nívódíj az irodalmi pálya kezdete, ettől fogva mindenképpen hozzánk tartozol. Mindannyiunk – és az olvasók – nevében kívánom, hogy legyen e napnak számodra és számunkra is reményteljes folytatása.

Vári Fábrián László
Beregszász, 2024. január 18.